

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ МОНІТОРИНГУ ПОКАЗНИКІВ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Об'єктивність результатів моніторингу економічних показників результативності підприємства є важливим засобом підготовки і прийняття доцільних та ефективних управлінських рішень. Це забезпечується шляхом проведення моніторингу на основі адекватного інформаційного забезпечення. В умовах використання сучасного програмного забезпечення, значимості кваліфікації фахівців підприємства, об'єктивність результатів моніторингу також залежить від методів, закладених у програмне забезпечення моніторингу.

В економічній науці існує велика кількість підходів до класифікації методів моніторингу [3, с.135; 4, с. 35; 5, с. 315], а також до вибору конкретних з них для здійснення доцільних процедур [1, с.14], що свідчить про важливість та визначальність саме методів моніторингу показників результативності підприємства.

В методах моніторингу економічних показників результативності підприємства важливим є адекватні способи та прийоми здійснення системного відстеження економічних показників результативності діяльності підприємства, спрямованого на своєчасне виявлення та завчасне попередження проблем, а також відхилень від їх критеріальних значень.

Розглядаючи моніторинг як комплекс певних інструментів для проведення досліджень та вирішення практичних завдань в управлінні діяльністю підприємства, можна узагальнити методи моніторингу відносно характеру інформаційної бази, що використовується. Складність поняття результативності та його орієнтованість на довготермінові перспективи обумовлюють використання інформації формалізованого та неформалізованого формату. За ступенем формалізації інформаційної бази методи моніторингу можна умовно виділити у три групи: методи з використанням формалізованої інформації, методи з використанням неформалізованої та формалізованої інформації та методи з переважним використанням неформалізованої інформації.

В основу методів, які оперують формалізованою інформацією, покладені математичні залежності. Ці методи прямо обчислюють результативність процесів підприємства, забезпечуючи прогнозу точність у своїх результатах. Основним формалізованим джерелом інформації для оцінювання та аналізування результативності підприємства є звітність підприємства [2, с.462]. До методів належать аналітичні методи, ймовірнісні та статистичні методи, теоретико-множинні та логічні методи тощо.

Методи, що ґрунтуються на неформалізованій інформації, спираються на використання досвіду фахівців та їх пізнавальної діяльності. До таких методів належать методи мозкового штурму, методи експертного аналізу, метод Дельфі, метод сценаріїв, методи класифікації та структурування проблемної ділянки, методи подання інформації, методи планування тощо. В межах цих методів використовуються статистичні, теоретико-множинні та логічні процедури, які забезпечують можливість переходу від суб'єктивних оцінок експертів до зважених та аргументованих рішень на основі їх аналізу.

Технологічний процес моніторингу є складним і передбачає сукупність взаємопов'язаних етапів. Для реалізації кожного етапу моніторингу економічних показників результативності підприємства використовуються методи, властиві їх функціональному призначенню. На першому етапі технологічного процесу моніторингу економічних показників результативності підприємства, коли визначається його мета та завдання, переважно використовуються неформалізовані методи. За допомогою експертного аналізу визначаються мета та завдання моніторингу, виконавці і типи користувачів.

На другому етапі моніторингу показників результативності експертним шляхом проводиться змістовний аналіз проблемної ділянки об'єкта моніторингу, виявляються поняття і їх взаємозв'язки та визначаються методи розв'язання завдань. На етапі формування системи індикаторів результативності підприємства, за допомогою експертного аналізу, економіко-математичних методів та документального аналізу, здійснюється та обґрунтовується відбір показників, визначається методика їх розрахунку та їх джерела інформації.

Етап формування бази інформаційно-аналітичних показників системи моніторингу результативності здійснюється за допомогою методів формування масивів, а також структурування, планування, кодування, ущільнення інформації тощо. Наступний етап моніторингу, редагування первинних даних, який передбачає усунення помилок первинних даних та приведення формату даних до прийнятного стандарту, здійснюється за допомогою розрахунково-аналітичних методів та методів стандартизації.

Етап оброблення масиву даних здійснюється за допомогою різноманітних розрахунково-аналітичних, економіко-математичних та теоретико-логічних методів. Для обчислення критеріальних показників результативності підприємства використовуються методи згладжування, фільтрації, кореляції тощо. Метод аналізу ієрархій використовуються для визначення вагової частки складових результативності підприємства. Отримання комплексних характеристик складових результативності підприємства здійснюється адитивного згортання критеріїв. З метою моделювання результативності підприємства використовується ситуаційне моделювання, яке відображає вплив внутрішніх та зовнішніх факторів результативності. Для подальшого прогнозування використовуються у комплексі такі методи, як метод екстраполяції, математичне та імітаційне моделювання, побудова сценаріїв та інші. Завершальний етап технологічного процесу моніторингу результативності підприємства передбачає підготовку даних до видачі та реалізується за допомогою методів структуризації та візуалізації результатів моніторингу.

Відповідно до етапів технологічного процесу моніторингу показників результативності усю сукупність методів моніторингу можна систематизувати у такі групи методів: методи відстеження, методи оцінювання, методи прогнозування та методи інформаційного обслуговування. Методи моніторингу показників результативності підприємства є невід'ємним структурним елементом системи моніторингу, які, у взаємодії із індикаторами моніторингу та його ресурсним забезпеченням, формують комплекс засобів моніторингу показників результативності підприємства.

Отже, моніторинг економічних показників результативності підприємства проводиться з використанням різноманітних методів збору необхідних параметрів, їх спостереження та обробки. Запропоновані групи методів моніторингу показників результативності підприємства можуть доповнити класифікацію методів моніторингу за такими ознаками як ступінь формалізації інформаційної бази та функціональне призначення.

1. *Галіцин В.К. Системи моніторингу: Монографія / В.К. Галіцин. – К.: КНЕУ, 2000. – 231 с.*
2. *Кіндрат О. Інформаційна база та джерела аналізу і оцінки фінансово-економічного стану підприємства / О. Кіндрат. // Ефективність державного управління: збірник наукових праць. – 2012. – Вип.30. – С. 462-466*
3. *Конотопов П.Ю. Аналітика: методологія, технологія і організація інформаційно-аналітичної роботи / П.Ю. Конотопов, Ю.В. Курносів. – М.: РУСАКИ, 2004. – 512 с.*
4. *Мельник О.Г. Системи діагностики діяльності машинобудівних підприємств: полікритеріальна концепція та інструментарій: [монографія] / О.Г. Мельник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 344 с.*
5. *Синькевич Н.І. Аналіз існуючих прийомів і методів фінансового аналізу діяльності суб'єктів господарювання / Н.І. Синькевич, Т.М. Василюшин // Бізнес Інформ – 2014. – №4. – С. 313-317.*